

Den økonomiske ramme for 2021 er på plads

Økonomaftalen for 2021 afspejler, at coronakrisen har domineret dagsordenen frem mod forhandlingerne, og aftalen indeholder både tiltag i forhold til genopretning af økonomien, kompensation af kommunernes merudgifter og en ambition om at samle op på erfaringer fra håndteringen af krisen. Men aftalen afspejler også, at kommunernes udfordringer og udgiftspres som følge af demografi, social og sundhed ikke er forsvundet.

Coronakrisen har i høj grad påvirket dagsordenen og temaerne for økonomiforhandlingerne for 2021. Håndteringen af de udfordringer, som krisen har givet og stadig giver, indgik med stor vægt i forhandlingerne. Men det samme gjorde de udfordringer og det udgiftspres, som kommunerne oplever på blandt andet social og sundhedsområdet.

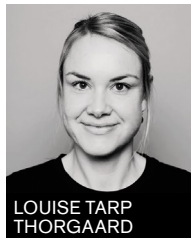
Plads til investeringer

Kommunernes mulighed for at bygge og renovere i 2021 var et af de helt store temaer i forhandlingerne. Der er lyset af krisen et behov for at holde hånden under beskæftigelsen, og øgede anlægsaktiviteter i kommunerne kan være et væsentligt bidrag til dette.

Aftalen indebærer en anlægsramme på 21,6 mia. kr. i 2021, hvilket svarer til et løft i rammen på 2,5 mia. kr. Anlægsrammen for 2021 svarer dermed til det behov, kommunerne selv har meldt ind til KL. Anlægsrammen giver kommunerne mulighed for at løfte kvaliteten af for eksempel skoler, dagtilbud, veje mv.

Håndtering af demografi

Det udgiftspres, kommunerne oplever som følge af flere ældre, flere kronikere, flere borgere med psykiske og sociale udfordringer og flere opgaver på sundhedsområdet var et

LOUISE TARP THORGAARD

Chefkonsulent
KLs økonomiske sekretariat

andet stort tema i forhandlingerne. Coronakrisen har ændret meget i samfundet, men har ikke ændret på, at der er behov for en økonomi til at kunne håndtere demografi og udgiftspres. Aftalen indebærer, at kommunerne får et løft i servicerrammen på 1,5 mia. kr. Dermed lyder den samlede kommunale servicerramme på 267,2 mia. kr. i 2021.

Coronaregningen betalt

Regeringen tilkendegav allerede med aftalen d. 26. marts, at de ville samle coronaregningen op for kommunerne. Det stod helt klart, at corona-relaterede udgifter ikke må fortrænge øvrige udgifter til velfærd, og i forhandlingerne blev der derfor drøftet, hvordan det sikres. Corona-økonomien falder i flere hovedblokke, hvor kommunernes udgifter vil blive håndteret på forskellig vis. Den ene blok er indkøb af værnemidler. Kommunerne har for at smidiggøre indkøb af værnemidler etableret et samarbejde – Kommunalt Værnemiddel Indkøb (KVIK). KVIK har bestilt værnemidler for i alt 1,2 mia. kr., og det er aftalt, at KVIK kompenseres direkte for det samlede ordrebæleb. KVIK krediterer så den enkelte kommune, og den enkelte kommune får herefter trækingsret på de kommende leverancer. Kommunerne har også decentralt indkøbt værnemidler.

Det summerer op til 140 mio. kr. og kompenseres via bloktilskuddet. En anden hovedblok er de kommunale driftsområder. Her kompenseres kommunerne med 1,2 mia. kr. De 0,4 mia. kr. vedrører rengøring og nedsættelse af forældrebetaling, som man på Christiansborg allerede havde afsat penge til via politiske aftaler. Herudover har kommunerne – ifølge kommunernes indberetning til KL – haft nettoudgifter på 0,8 mia. kr. til blandt andet vikarer og merarbejde under genåbningen, indkøb af for eksempel telte, håndvaske, beklædning mv. Mindreudgifter som for eksempel besparelser på el, vand og varme, fødevarer samt vikarer indgår også i nettoopgørelsen. En tredje hovedblok er trafikskelskaber m.fl., som håndteres i et særskilt spor. Og endelig er der en fjerde hovedblok, som er stigende overførselsudgifter som følge af det stigende antal ledige. Der er aftalt en midtvejsregulering af overførselsudgifterne på ca. 3,4 mia. kr., hvoraf de 0,5 følger af DUT, samt en midtvejsregulering af udgifterne til de forsikrede ledige på 5,5 mia. kr. i 2020. Overførselsskønnet for 2021 afspejler også den stigende ledighed.

Forandringserfaringer

Coronakrisen har udover forhandlingerne om økonomien også påvirk-

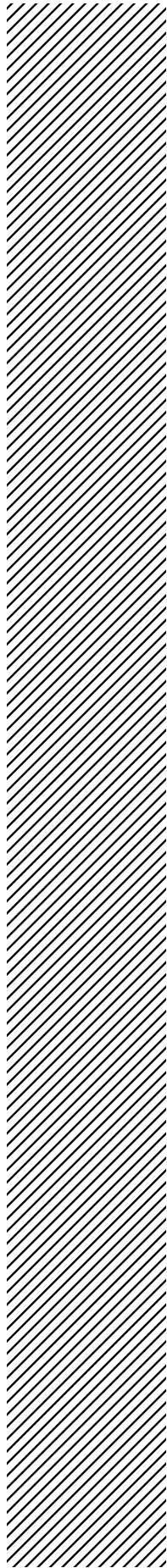
ket dialogen om udviklingen af den offentlige sektor generelt og specifikt på flere sektorområder. Regeringen lancerede i efteråret en nærhedsreform, og aftaleteksten afspejler en fælles ambition om at udvikle velfærden og frigøre mere tid til kerneopgaven. I de videre drøftelser om en udmøntning af nærhedsreformen skal blandt andet samles op på de potentialer, der har vist sig ved at give offentlige ledere og medarbejdere øget handlerum og tillid til at udfolde deres faglighed. På sundhedsområdet er også med håndteringen af coronakrisen gjort en række erfaringer med samarbejde, nytænkning og fleksibilitet. Erfaringerne skal opsamles og inddrages i et kommende sundhedsudspil fra regeringen, som KL vil blive inddraget frem mod.

Effektivitet i jobcentrene

Et andet område, hvor behovet for erfaringsopsamling ovenpå krisen er stort, er beskæftigelsesområdet. Beskæftigelsesindsatsen har været suspenderet i en periode for at begrænse smittespredningen, og i denne periode har kommunerne haft kontakt med hovedparten af de ledige telefonisk og virtuelt. Der har været tale om frivillige samtaler om det, man har oplevet som meningsfuldt og virkningsfuldt for at bringe den ledige tættere på beskæftigelse. Det er aftalt, at erfaringerne herfra skal samles op i form af en kommende drøftelse af nærhedsreformen. Der skal også være en drøftelse mellem parterne af, hvordan genåbningen af beskæftigelsesindsatsen tilrettelægges hensigtsmæssigt. Beskæftigelsesministeriet har meldt ud, at jobcentrene skal indhente de samtaler, som man ikke har kunnet afholde under nedlukningen. KL har været kritisk overfor, om det er den mest effektive måde at anvende ressourcerne på i forhold til at bistå de ledige og virksomhederne bedst muligt.

Socialområdet presser

På det specialiserede socialområde er det ikke nyt, at kommunerne er udfordrede, og det er fortsat et område,

som der uafhængigt af coronakrisen er stort behov for at få drøftet i forhandlingerne. Der har henover de senere år været en konstant stigning i udgifterne, hvilket indgik i drøftelsen om servicerammen, sådan som det fremgår ovenfor.

Der har været en stor aktivitetsudvikling på området, som blandt andet hænger sammen den kraftige stigning i antallet af borgere med en psykiatrisk diagnose. Der er brug for mere viden på området, og det er aftalt i fællesskab at arbejde videre med at afdække, hvad udviklingen skyldes.

På socialområdet var det ligeledes vigtigt for KL at få en dialog om Ankestyrelsens principafgørelser. KL har modtaget en lang række henvendelser fra kommunerne om principafgørelser fra Ankestyrelsen, som udvider kommunernes serviceniveau, og som driver udgifterne i vejret. KL har længe presset på for en løsning i forhold til regeringen. Og med økonomaftalen for 2021 tages konkrete tiltag til fremadrettet at forbedre dialogen.

Selv møderprincippet var også et vigtigt tema i drøftelserne om socialområdet. Kommunerne er udfordrede af, at der i praksis er fri takstfastsættelse ved de private leverandører, og kommunerne mangler indsigt i sammenhængen mellem kvalitet og pris. Det er aftalt at præcisere målgrupper og formål for tilbuddene samt at se på perspektivet i samarbejdsaftaler. Ligeledes er det aftalt at undersøge mulighederne for et takstloft.

Øget råderum

Endelig er – coronakrise eller ej – en drøftelse af effektiv ressourcean-

CORONAKRISEN HAR UD- OVER FORHANDLINGERNE OM ØKONOMIEN OGSÅ PÅVIRKET DIALOGEN OM UDVIK- LINGEN AF DEN OFFENTLIGE SEK- TOR GENERELT OG SPECIFIKT PÅ FLERE SEKTOROMRÅDER.

vendelse i kommunerne altid et fast element i økonomaftalerne. I sidste års økonomaftale blev aftalt en ny samarbejdsmodel (velfærdsprioriteringen), hvor kommunerne selv skal finde effektiviseringerne og redegøre for dette ift. regeringen. Velfærdsprioriteringen er i 2021 videreført med 250 mio. kr.

Men hertil er også aftalt, at kommunerne i 2021 skal frigøre 0,5 mia. kr. ved at reducere forbruget af eksterne konsulenter. Det er en stor opgave, og det vil være forskelligt fra kommune til kommune, hvor stort potentialet er. Der er på samme måde som med velfærdsprioriteringen tale om en frigørelse af ressourcer til omprioritering internt i kommunerne. ■

FAKTA OM ØKONOMAFTALEN 2021

- Den kommunale serviceramme hæves med 1,5 mia. kr. og udgør 267,2 mia. kr. i 2021.
- Kommunernes anlægsinvesteringer udgør 21,6 mia. kr.
- Kommunernes overførselsudgifter vil udgøre 81,0 mia. kr. i 2021.
- Udgifter til forsørgelse og aktivering af forsikrede ledige vil udgøre 15,4 mia. kr. i 2021.
- Der foretages en midtvejsregulering af overførselsudgifterne for 2020 på 3,4 mia. kr., hvoraf de 0,5 afstedkommer af DUT.
- Der kommer en midtvejsregulering af udgifterne til de forsikrede ledige på 5,5 mia. kr.
- Kommunerne kompenseres for i alt 2,6 mia. kr. i 2020 for mer- og mindreudgifter til håndtering af coronakrisen.